

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

MODERN APPROACH TO STRATEGIC MANAGEMENT OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT

У статті розглянуто фактори, що спонукають регіони до сталого економічного розвитку. У прагненні до сталого регіонального економічного розвитку передбачається мобілізація ключових факторів, що охоплюють бізнес, ринки, органи влади, громади за допомогою партнерських підходів. Особливо зазначається, що традиційні інструменти регіонального економічного аналізу залишаються актуальними для здійснення регіональних економічних аудитів, визначення економічних показників регіонів шляхом створення нових інтегрованих баз даних.

У результаті проведення дослідження зазначено, що можна визначити та оцінити економічні можливості регіонів на майбутнє, що призведе до формулювання стратегічних намірів. Також, необхідно враховувати альтернативні перспективи економічного розвитку регіонів за участі зацікавлених сторін у регіоні.

Досліджено політику та програми регіонального економічного розвитку країн світу за останні 50 років.

Визначено, що політико-економічна структура регіону суттєво відрізняється від політико-економічної структури держави, том єдиного прототипу регіонального економічного розвитку не може бути ні для держав, ні для регіонів. Але, проведені дослідження науковців та автора надає можливість визначити характерні риси сучасного підходу до стратегічного управління регіональним економічним розвитком.

Разом з цим акцентовано увагу на особливостях аналізу регіону задля визначення його ефективності.

Окремо зазначено які елементи відрізняють аналіз економічного розвитку регіону від інших типів аналізу з метою вирішення основних завдань, що поліпшують економічний стан регіону, за допомогою яких можна переконатися у готовності регіону розпочати процес економічного розвитку. Особливо уваги на цьому етапі приділяється ретельному та неупереджену аналізу.

При цьому профілювання регіону для аналізу його ефективності – бажано порівняння з іншими регіонами – є фундаментальним етапом у процесі регіонального економічного розвитку. Це передбачає як соціально-економічний аналіз, так і аналіз інституційної спроможності, за допомогою яких можна визначити можливості та виклики та переконатися в готовності регіону розпочати процес економічного розвитку. Особливо важливо, щоб цей збір і аналіз даних проводилися ретельно, оскільки, лише хороший аналіз дає змогу спільноті перевірити свої прагнення на обмеження реальності.

У результаті проведення дослідження автором визначено сучасний підхід до стратегічного управління регіональним економічним розвитком.

ного управління регіональним економічним розвитком.

Ключові слова: регіональний економічний розвиток, економічний розвиток в регіонах, стратегічне управління, стратегія, регіон.

Concerns about the sustainability of economic development are increasingly evident in regional strategic plans that aim to integrate environmental, economic, and social approaches to create a regional environment that improves quality of life, meets environmental quality goals, and achieves economic growth and employment diversification.

Traditional approaches to strategic management of regional economic development and implementation of strategic plans are no longer relevant to address the problems of regions that must both compete in the global economy and address sustainability issues. There is a need to identify new approaches to formulating a regional economic development strategy based on the use of both existing and new analytical tools and planning methods, which will allow regions to use and create new opportunities.

The article examines the factors that motivate regions to sustainable economic development, policies and programs of regional economic development in the world over the past 50 years. It is determined that the political and economic structure of a region is significantly different from the political and economic structure of the state, so there can be no single prototype of regional economic development for either states or regions. The research conducted by scientists and the author makes it possible to identify the characteristic features of the modern approach to strategic management of regional economic development.

The author separately indicates what elements distinguish the analysis of regional economic development from other types of analysis in order to solve the main tasks that improve the economic condition of the region.

Based on the results of the study, the modern approach to regional economic development as follows:

1. Analysis and evaluation of regional economic indicators and competitiveness of the region;
2. Creating a strategic platform for regional change and development;
3. Development and implementation of a strategy to strengthen the formation and growth of industry clusters, create a regional "core", and complete and assess regional risk to improve the competitiveness of the region;
4. Monitoring regional efficiency and competitiveness, reviewing the strategy using benchmarks.

Key words: regional economic development, economic development in regions, strategic management, strategy, region.

УДК 353:332.142
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2024.40.20>

Микитась І.М.

аспірант кафедри публічної політики
Навчально-науковий інститут
«Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Сучасне мислення різноманітне щодо того, як планувати та як сприяти регіональному економічному розвитку в середовищі глобальної

конкуренції, швидких змін та занепокоєння щодо сталості. Наукова спільнота поділяється на тих, хто виступає за стратегії більшої самозабезпеченості; тих, хто виступає за розробку стратегій регіонального економічного розвитку, заснованих на стратегічних альянсах і внутрішніх внутрішньо-регіональних мережевих структурах, включаючи цифрові мережі та тих, хто відстоює необхідність базувати регіональний економічний розвиток на зростанні кластерів промисловості.

Занепокоєння щодо сталості економічного розвитку все більше стає очевидним у регіональних стратегічних планах, спрямованих на інтеграцію екологічних, економічних та соціальних підходів для створення регіонального середовища, що покращує якість життя, відповідає цілям щодо якості навколишнього середовища та досягає економічного зростання та диверсифікації зайнятості.

Традиційні підходи до стратегічного управління регіональним економічним розвитком та реалізації стратегічних планів наразі є неактуальними для вирішення проблем регіонів, що мають як конкурувати у світовій економіці, так і вирішувати питання сталості. Таким чином, виникає необхідність у визначенні нових підходів до формулювання стратегії регіонального економічного розвитку, заснованих на використанні як існуючих, так і нових аналітичних інструментів та методів планування, що дозволить регіонам використовувати та створювати нові можливості для економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження та вдосконалення підходів до стратегічного управління регіональним економічним розвитком, у галузі публічного управління в тому числі, неодноразово досліджувались М. А. Латинінім, Т. М. Лозинською, С. А. Романюком, В. В. Тертичкою та іншими вченими.

Але, ураховуючи вплив глобалізації, сучасні тенденції зміни вектору розвитку регіональної економіки, незважаючи на існуючі наукові розробки актуальність дослідження зазначеної проблематики залишається наявною.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Через існуючу нагальну необхідність впровадження виваженої державної політики у сфері стратегічного управління економічним розвитком регіонів, статтю написано з метою визначення сучасного підходу до стратегічного управління регіональним економічним розвитком.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дійсно, не існує універсальної моделі чи основи, яка б гарантувала успіх регіонального економічного розвитку. В епоху стрімкого

розвитку технологій, передачі інформації та вдосконалення людських знань майбутнє розглядається як щось, що виникне з духу сьогодення, сформоване ставленням і діями, принаймні у короткому або найближчому терміні. Таким чином, регіон може «прокласти шлях у майбутнє», заклавши стратегічну архітектуру, необхідну та відповідну для підтримки ряду економічних можливостей, заснованих на конкурентоспроможності ресурсів, інфраструктури, управління та основних компетенцій.

Регіони та громади в них, що прагнуть розробити стратегію регіонального економічного розвитку, сьогодні можуть скористатися перевагами нових методологічних рамок, що з'явилися протягом останнього десятиліття або близько того. Незважаючи на те, що вони включають добре випробувані традиційні інструменти аналізу регіональних економічних показників, тепер доступна низка нових інструментів для покращення аналітичного процесу.

Можна стверджувати, що метою стратегії регіонального економічного розвитку є створення платформи для змін, щоб спрямовувати розвиток регіону та сприяти його конкурентоспроможності в глобальному середовищі в прагненні до сталого майбутнього. Це передбачає мобілізацію ключових акторів або фасилітаторів і агентів змін за допомогою партнерських підходів, що охоплюють бізнес, ринки, органи влади і громаду. Традиційні інструменти регіонального економічного аналізу залишаються корисними для проведення регіональних економічних аудитів, а також для вимірювання та оцінки регіональних економічних показників, використовуючи існуючі дані шляхом створення нових інтегрованих баз даних, а також через використання існуючих партнерств, мереж і альянсів. Новий підхід пропонує зосередитись на ідентифікації, описі, аналізі та оцінці основних компетенцій, забезпеченості ресурсами, конкурентоспроможності інфраструктури, ринкової інформації та регіональних ризиків за допомогою поєднання якісних і кількісних методів, охоплених кластерним аналізом промисловості (ICA) та мультисекторним аналізом (MSA).

Можна визначити та оцінити економічні можливості на майбутнє, що призведе до формулювання стратегічних намірів. Альтернативні перспективи або сценарії розвитку слід оцінювати за участі зацікавлених сторін у регіоні та, що найважливіше, поза ним, щоб охопити оцінки ключових осіб, які приймають рішення, контролюючи капітальні, торгові та інші потоки в регіоні. Якщо оцінки здійсненності альтернативних сценаріїв внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами не співпадають,

тоді існує ймовірність застосування невідповідних або нездійснених стратегій.

Таким чином, перед формулюванням стратегії економічного розвитку, що зосереджується на розвитку промислових кластерів і забезпеченні стратегічної архітектури, може знадобитися переглянути стратегічні напрями. Але важливо також підкреслити, що плани впровадження та механізми реалізації стратегії мають бути розроблені та запроваджені відповідними установами в регіоні. Необхідно відстежувати досягнутий прогрес, вимагаючи узгодження індикаторів і орієнтирів, встановлених для вимірювання та оцінки продуктивності регіону з часом, щоб оцінити ступінь успіху стратегії та прогрес у досягненні стратегічного наміру. Це неминуче передбачає створення розширених систем регіональної інфраструктури разом із зміцненням існуючих і розбудовою нових партнерств, мереж і альянсів. А в сучасну епоху глобальної економіки все більше прагнення до регіонального економічного розвитку також має відбуватися в контексті принципів досягнення сталого майбутнього.

Технологічні інновації та зміни зараз відбуваються все швидше і швидше, а цикли продукту скорочуються в часі. Загалом, за останні кілька десятиліть відбувся перехід від світу значної економічної стабільності та визначеності до світу зростаючої невизначеності та конкуренції. Деякі регіони та населені пункти отримали вигоди від цього, тоді як багато інших опинились у програві, хоча деякі з цих програвів були вигодами в ранню еру захисту та промислових субсидій.

У результаті вищезазначеного такі великі регіони, як великі мегаполіси, і такі малі населені пункти, як мікрорайони всередині міст і невеликі сільські містечка, стали більше стурбовані такими питаннями, як:

- 1) утримання існуючих фірми та залучення нових фірм, нових галузей та інвестицій;
- 2) диверсифікування зайнятості і створення можливостей для працевлаштування;
- 3) збільшення людських ресурсів;
- 4) сприяння розвитку на різних рівнях;
- 5) покращення інституційного потенціалу і спроможність розвивати конкурентоспроможні громади;
- 6) досягнення сталого економічного розвитку.

Але при цьому досі жодна теорія чи набір теорій адекватно чи повністю не пояснюють регіональний чи місцевий економічний розвиток. Хоча можна припустити, як запропонував Е. Дж. Блейклі, що це функція від багатьох факторів, які можна виразити так:

Регіональний розвиток = f (природні ресурси; праця; капітал, інвестиції; підприємство; транспорт; зв'язок; промисловий склад; технології; розмір; експортний ринок; міжнародна економічна ситуація; місцева інституційна спроможність; національні, місцеві та державні витрати; схеми підтримки розвитку) [2, с. 215–218].

Усі ці фактори можуть бути важливими. Однак практик економічного розвитку ніколи не впевнений, який фактор має найбільшу вагу в будь-якій ситуації. Таким чином, регіональний економічний розвиток можна розглядати як втілення елементів ряду теорій, включаючи неокласичну економічну теорію, теорію економічної бази, теорію розташування, теорію центрального місця, кумулятивну теорію причинно-наслідкового зв'язку та теорію тяжіння.

На практиці протягом останніх кількох десятиліть політика та програми регіонального економічного розвитку все більше і більше зосереджувалися на одному напрямку або їхній консолідації з:

1) підвищення рівня зайнятості та різноманітності робочих місць, а також вирішення проблем із витратами на робочу силу та продуктивністю;

2) розвиток економічної бази громад, зокрема через посилення внутрішніх інституційних зв'язків;

3) управління локаційними активами для посилення факторів, що зумовлюють місцезнаходження підприємств;

4) розвиток наукомістких інформаційно-містких галузей.

У цьому контексті Е. Дж. Блейклі визначає перехід від «старих концепцій» до «нових концепцій» місцевого економічного розвитку, у якому якість бази людських ресурсів регіону є основним стимулом для промисловості. При цьому він класифікує заходи політики регіонального або місцевого економічного розвитку відповідно до їх прихованої чи явної дискримінації між регіонами, секторами чи фірмами [2, с. 225–231].

З часом багато країн пробували варіації цих підходів, але, як правило, їм не вистачало узгодженості, від якої може залежати успішність. Оскільки політико-економічна структура дуже різниться між державами (а також іноді між регіонами), справжнього єдиного прототипу регіонального економічного розвитку не існує. Е. Дж. Блейклі описує це як «рух», а не як сувору економічну модель, з якої виникли єдині підходи, зазначаючи, що з роками місцевий економічний розвиток сформував «не просто нову риторичку, а фундаментальну зміну акторів, а також діяльність, пов'язану з цим» [2, с. 240–243].

Задля розуміння слід розглянути еволюцію цього «руху» в різних широких національних географічних контекстах на певних прикладах.

Ініціативи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Протягом 1980-х років багато країн ОЕСР намагалися пов'язати регіональний і місцевий економічний розвиток із контекстом національної політики. ОЕСР (ОЕСД 1986) заохочувала цей зв'язок, щоб зменшити вплив темпів економічної адаптації на місцевості та окремих осіб, пом'якшити вплив швидких економічних змін на організації та постраждалих працівників, а також для пожвавлення місцевої економіки та сприяння адаптації до економічної трансформації національної економіки.

Було запропоновано п'ять конкретних цілей регіонального економічного розвитку:

1. Посилення конкурентоспроможності регіонів і населених пунктів у регіонах шляхом розвитку потенціалу людських і природних ресурсів, які цілком не використовуються.

2. Реалізація можливостей для регіонального економічного зростання шляхом визнання можливостей, доступних для продуктів і послуг місцевого виробництва.

3. Підвищення рівня зайнятості та довгострокових можливостей кар'єрного зростання для місцевих жителів.

4. Збільшення участі незахищених груп населення та меншин у регіональній економіці.

5. Поліпшення фізичного середовища як необхідної складової покращення клімату для розвитку бізнесу та підвищення якості життя мешканців регіонів.

Ініціативи Сполучених Штатів. Частиною каталізатора ініціатив регіонального економічного розвитку в Сполучених Штатах стало зростання інтересу, який виявляли політики до проблем економічного розвитку, з якими стикалися громади. Це знайшло своє відображення в занепокоєнні кращим управлінням розвитком міст і наданням послуг, оскільки імперативи фіскальних обмежень вимагали від органів влади диверсифікувати ресурсну базу міст і регіонів шляхом підвищення економічної ефективності та збільшення ділової активності.

Тенденція до такого економічного розвитку та орієнтації на фіскальну диверсифікацію стала очевидною до середини 1970-х років. Дослідження тенденцій національного та регіонального зростання в Сполучених Штатах визначив низку широких політичних альтернатив, зокрема:

1. Наслідки екологічного регулювання для зростання.

2. Вибір конкуруючої транспортної політики;

3. Розширення телекомунікаційних можливостей для впливу на зростання.

4. Зміни, що відбуваються, пов'язані з поліпшенням житла та сусідства.

5. Національний розвиток і кроки до збалансованого економічного зростання.

6. Нові напрями управління та контролю розвитку земель.

7. Шляхи зміцнення фіскальної та управлінської спроможності місцевого самоврядування.

У цьому дослідженні також було зазначено, що зростає занепокоєність громадськості щодо продуктивності урядового персоналу як чинника, який слід оцінювати при розгляді здатності публічного сектора спрямовувати зростання та розвиток.

Міські стратегії економічного розвитку також ставали все більш поширеними, вони стосувалися координації або перенаправлення політики публічного управління та прийняття рішень органами державної влади щодо надання допомоги органам місцевого самоврядування, а вертикальні стратегії передбачали встановлення політики, яка керувала або змінювала дії місцевого уряду. Спрямування дефіцитних федеральних ресурсів на нужди громади було визначено як головний напрямок національної міської політики, який краще вирішувати на рівні штату.

Пітер Друкер, відомий спеціаліст у сфері менеджменту, наголосив на тому, що фактори, що «від'єднували» національну та місцеву економіку одна від одної, коли багато столичних територій були втягнуті в міжнародну конкуренцію та коли світова економіка переходила від трудомістких до наукомістких галузей, означали що практики, чи в уряді, чи в бізнесі, не могли чекати, поки з'явиться нова теорія. Уряди повинні були діяти, і їхні дії мали більше шансів на успіх, чим більше вони базувалися на нових реаліях зміненої світової економіки [4, с. 128–140].

До 1990-х років у Сполучених Штатах, як на національному, так і на місцевому рівнях, відбулося широке визнання нової важливості політики регіонального економічного розвитку, оскільки міста та регіони прагнули підтримувати та покращувати свою конкурентоспроможність, а також сприяти та підтримувати процес розвитку. Багато стратегій регіонального економічного розвитку розглядали показники регіонів як пов'язані з національними економічними показниками, вважаючи, що місцева економічна адаптація та подолання місцевих бар'єрів для змін є життєво важливими для ефективності національної економіки, і що місцеві території повинні бути

частиною процесу її зростання. Проте в деяких регіонах, включаючи багато сільськогосподарських районів, також залишався сильний протекціонізм.

Ініціативи Великобританії. Кінець 1970-х років був періодом, коли «зв'язки між бізнесом і урядом почали налагоджуватися набагато ефективніше, ніж у минулому, як частина процесу переміщення до стану «підприємства». Мова добробуту була замінена мовою зростання, відновлення та державно-приватного партнерства, особливо в міських районах» [6].

Цей корпоративний підхід набув широкого поширення в розвинутих економіках світу. Е. Дж. Блейклі влучно описує це так: «...по суті новий процес, за допомогою якого органи місцевого самоврядування разом із місцевими корпоративними фірмами об'єднують зусилля та ресурси, щоб укласти нові партнерські угоди один з одним, щоб створити нові робочі місця та стимулювати економічну діяльність у чітко визначеній економічній зоні». Центральним фактором економічного розвитку на місцевому рівні є наголос на політиці «ендогенного розвитку» з використанням потенціалу місцевого бізнесу, інституційних та фізичних ресурсів [2, с. 315–318].

Однією з важливих тем, що виникла в еволюції вищезгаданих підходів до регіонального або місцевого економічного розвитку, було те, що називається підходом державно-приватного партнерства до реалізації стратегії розвитку. Джеймс Робінсон запропонував два різних підходи до створення таких партнерств. Це:

1. Підхід корпоративного центру, де акцент економічного розвитку робиться на розвитку нерухомості та залученні промисловості.

2. Альтернативний підхід, який спрямований на те, щоб спрямувати діяльність з економічного розвитку на незаможні верстви населення.

Підходи суттєво відрізняються, хоча результати можуть бути спрямовані на подібні сукупні цілі зростання ділової активності та нових можливостей працевлаштування.

Велика частина уваги в теорії регіонального економічного розвитку та в регіональних або місцевих програмах економічного розвитку до 1980-х років, як правило, значною мірою приділялася тому, що відомо як «протікання» ефектів економічного зростання для покращення умов бідних та знедолених.

Альтернативний підхід, визначений Джеймсом Робінсоном, більше зосереджувався на економічному розвитку як процесно-орієнтованому, який стосується формування нових інституцій, розвитку альтернативних галузей

промисловості, покращення спроможності допомагати роботодавцям виробляти кращу продукцію, визначення нових ринків, передачі знань і створення нових форм підприємств. Причому генезис цього підходу полягав у занепокоєнні з середини 1960-х до початку 1980-х років щодо нерівності в міських районах у деяких регіонах Сполучених Штатів та інтервенціоналістських програмах «великого суспільства» адміністрації Джонсона, а згодом і у низовому активізмі, який виник як реакція на ідеологію «рейганоміки» щодо скорочення публічного фінансування, збільшення приватизації та розвитку підприємництва [9, с. 285–290].

Т. Бергман класифікував підходи, які розвивалися протягом 1970-х і 1980-х років до планування регіонального економічного розвитку, як:

1. Підходи, що реагують на зовнішній тиск, який може бути попереднім або реактивним.

2. Підходи, що відповідають потребам місцевої громади, які можуть бути проактивними або інтерактивними.

Значна частина фактичного планування економічного розвитку, яке виникло на практиці, було реактивним. Його спонсорував уряд, і зазвичай це було реакцією на вирішення проблем регіонального занепаду в результаті економічної реструктуризації та її шкідливих соціальних наслідків. Згодом громади все більше почали застосовувати більш активні підходи, а стратегічне планування набуло широкого поширення на початку та в середині 1980-х років.

Однак важливо визнати, що регіональний і місцевий економічний розвиток як сфера практики здебільшого залишався «сукупністю історичної діяльності та реакцій на поточні обставини» [10, с. 115–120]. Загалом це не була добре розвинена, а часто навіть не визнана сфера діяльності уряду. На початку дана діяльність асоціювалося з приватним сектором, або розглядалась як турбота громадських організацій. Таким чином, велика увага приділялася розбудові інституцій на рівні громади, стимулюванню місцевої власності, поєднанню зайнятості та економічного розвитку шляхом створення якісних робочих місць і державно-приватних інвестицій.

Якщо регіональний економічний розвиток розглядається як «процес із продуктом», тоді, якщо громада має розпочати планування регіонального економічного розвитку, корисно розглянути поетапний підхід. У 1980-х роках процес, як правило, був спрямований на розвиток спроможності громад допомогти місцевим інституціям переорієнтуватися, щоб відчувати економічний потенціал регіону чи місцевості. Важливими передумовами були:

1) наявність організації або групи організацій, відповідальних за реалізацію або координацію процесу;

2) чітке визначення території чи зони економічного розвитку.

При цьому профілювання регіону для аналізу його ефективності – бажано порівняння з іншими регіонами – є фундаментальним етапом у процесі регіонального економічного розвитку. Це передбачає як соціально-економічний аналіз, так і аналіз інституційної спроможності, за допомогою яких можна визначити можливості та виклики та переконатися в готовності регіону розпочати процес економічного розвитку. Особливо важливо, щоб цей збір і аналіз даних проводилися ретельно, оскільки, лише хороший аналіз дає змогу спільноті перевірити свої прагнення на обмеження реальності.

Виділяються шість елементів, що відрізняють цей аналіз регіону від інших типів аналізу:

1) Громада є центром аналізу, а не її окремі компоненти, фірми, домогосподарства чи певна частина більшої національної економіки (хоча їх також можна аналізувати).

2) Внутрішньо та зовнішньо доступне лідерство та ініціативи громад є невід'ємною частиною аналітичної структури.

3) Ресурси громад є важливими компонентами аналітичної основи.

4) Участь громадян є основою для розробки даних, тому тип використовуваної інформації та її інтерпретація є такими ж важливими, як і сама інформація.

5) Аналіз громади – це цілісний процес, який вивчає громаду як цілісність, але визнає різні людські, фізичні та економічні аспекти.

6) Під час аналізу економічного розвитку необхідно досліджувати як можливості, так і обмеження.

Таким чином, підхід до профілювання та аналізу громад в цих контекстах охоплює широкий спектр вимірів та елементів. Необхідно використовувати аналітичні інструменти щодо населення, зайнятості, економічної структури, інституційних факторів громади та фізичних/локаційних умов. Це передбачає аналіз вторинних даних і, можливо, збір первинних даних (включаючи опитування). І це включає як кількісні, так і якісні дані та способи аналізу.

Цей аудит регіону, незважаючи на те, що громади відрізняються між собою, спрямований на вирішення шести основних завдань:

1) Визначити «клімат» для економічного розвитку в регіоні, зібрати дані про економічні та політичні умови для визначення цілей розвитку.

2) Визначити, які агенції, що зараз працюють у сфері економічного розвитку, доступні для місцевих органів влади з метою координації та планування.

3) Визначити, чи справді економічний розвиток має здійснюватися місцевими органами влади самостійно, чи в координації або консультаціях з іншими організаціями/структурами.

4) Визначити перешкоди для координації розвитку, які існують в регіоні, якщо координація є бажаною.

5) Розробити підтримку запропонованої діяльності з економічного розвитку з боку громадських груп, політичних груп і профспілок, наприклад, шляхом створення офіційної консультативної ради.

6) Визначити етапи управління розвитком, засоби моніторингу прогресу в досягненні етапів і план перегляду заходів відповідно до спостережених результатів.

Вирішальним у регіональному профілюванні є вимога порівняти характеристики та продуктивність регіону з іншими регіонами, зокрема з його сусідами та конкурентами. Це включає в себе багато аналітичних методів, таких як коефіцієнти розташування, аналіз частки зсуву та аналіз витрат-виходів.

Однак, як зазначає Джеймс Блейклі: «Сама по собі інформація про стан регіональної економіки не є показником здатності громади фактично брати участь в економічному розвитку. Тому, окрім визначення соціально-економічної спроможності території, необхідний інший аналіз інституційного профілю громади» [2, с. 269–273]. Тут зазвичай увага приділяється таким елементам: громадські установи, господарські структури, політичні інститути, фінансові установи, заклади освіти; їхні ролі, навички, організаційна структура та гнучкість, щоб справлятися зі змінами та керувати ними, лідерські якості та взаємовідносини.

Також Джеймс Блейклі зазначає, що щоб брати участь в економічному розвитку, громада повинна мати здатність виконувати п'ять функцій розвитку через свої місцеві інституції, а саме:

1) економічне планування;

2) розвиток соціальних і громадських ресурсів;

3) розвиток спроможності фізичного планування та землекористування;

4) розвиток комерційно-промислового цільового маркетингу;

5) розвиток місцевого фінансового потенціалу.

Таким чином, перед формулюванням стратегії економічного розвитку, яка зосереджуватиметься на розвитку промислових клас-

терів і забезпеченні стратегічної архітектури, може знадобитися переглянути стратегічні напрями. Але важливо також підкреслити, що плани впровадження та механізми реалізації стратегії мають бути розроблені та запроваджені відповідними установами в регіоні. Необхідно відстежувати досягнутий прогрес, вимагаючи узгодження індикаторів і орієнтирів, встановлених для вимірювання та оцінки продуктивності регіону з часом, щоб оцінити ступінь успіху стратегії та прогрес у досягненні стратегічного наміру. Це неминуче передбачає створення розширених систем регіональної інфраструктури разом із зміцненням існуючих і розбудовою нових партнерств, мереж і альянсів. А в сучасну епоху глобальної економіки все більше прагнення до регіонального економічного розвитку також має відбуватися в контексті принципів досягнення сталого майбутнього.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. За результатом проведеного дослідження можна описати сучасний підхід до регіонального економічного розвитку наступним чином:

1. Аналіз та оцінка регіональних економічних показників та конкурентоспроможності регіону;
2. Створення стратегічної платформи для регіональних змін та розвитку;
3. Розробка та впровадження стратегії для посилення формування та зростання галузевих кластерів, створення регіонального «ядра», повноти та оцінки регіонального ризику для підвищення конкурентоспроможності регіону;
4. Моніторинг регіональної ефективності та конкурентоспроможності, перегляд стратегії за допомогою контрольних показників.

Визначення стратегій регіонального економічного розвитку буде темою подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Багров В. П., Багрова І. В. Економічний аналіз. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 156 с.
2. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку: теорія і практика. Львів : Літопис, 2002. 414 с.
3. Бобровська О. Ю., Крушельницька Т. А., Латинін М. А. Потенціал розвитку територій: методологічні засади формування і нарощення : монографія / за заг. ред. д. держ. упр., проф. О. Ю. Бобровської. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2017. 362 с.
4. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво. Київ : Україна, 1994. 317 с.
5. Жаворонков В. О. Досвід стратегічного планування на місцевому рівні. *Економіка України: соціальні аспекти інноваційної моделі розвитку* : колективна монографія / за ред. В. Ф. Беседіна, А. С. Музиченка. Київ : НДЕІ, 2007. С. 350–355.
6. Задоя А. О., Боцула А. П. Міжнародні інтеграційні та дезінтеграційні процеси: суперечливі наслідки. *Академічний огляд*. 2017. № 1 (46). С. 5–13.
7. Кривенко К., Савчук О. Політична економіка: навч. Посіб. КНЕУ, 2019. 508 с.
8. Мінцберг Г. Зліт і падіння стратегічного планування. Київ : Видавництво Олексія Капусти, 2008. 412 с.
9. Робінсон Дж., Д. Аджемоглу. Чому нації занепадають? Київ, 2016. 440 с.
10. Семенов В. Ф. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Леся, 2008. 595 с.
11. Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі : кол. монографія / [Аверкіна М. Ф., Андрєєва Н. М., Балджи М. Д., Веклич О. О. та ін.]; за наук. ред. проф. Хлобистова Є. В.; НАН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»; НТТУ «Київський політехнічний інститут»; Вища економіко-гуманітарна школа; Міжнародна асоціація сталого розвитку. Черкаси : вид-во. Чабаненко Ю. А. 2014. 540 с.